

Sagsbehandling ved afsoning af underholdsbidrag

Udtalt over for en politimester, at jeg måtte finde det meget beklageligt, at en person, der var blevet anholdt og hensat til afsoning af underholdsbidrag, ikke samtidig havde modtaget vejledning om adgangen til domstolsprøvelse.

FOB nr. 88.144

Overfor Justitsministeriet rejst det generelle spørgsmål, om ikke afgørelser om hensættelse til afsoning af underholdsbidrag bør meddeles parten skriftligt.

(J. nr. 1988-665-62).

A indgav klage vedrørende sin anholdelse og hensættelse til afsoning af underholdsbidrag. Han klagede bl.a. over, at hans anmodning om straks at blive fremstillet for en dommer var blevet afvist.

Under min behandling af sagen blev frihedsberøvelsen af A kendt lovlig ved Frederiksberg Rets dom af 15. juli 1988. Endvidere fandt retten ikke grundlag for at tilkende A erstatning i forbindelse med frihedsberøvelsen. Dommen var endelig.

Da domstolene falder uden for området for min virksomhed, kunne jeg herefter ikke foretage en bedømmelse af de spørgsmål, som blev afgjort ved Frederiksberg Rets dom. Ved min gennemgang af sagen undersøgte jeg andre spørgsmål, herunder navnlig spørgsmålet, om A modtog korrekt vejledning om sin ret til at få prøvet frihedsberøvelsens lovlighed ved domstolene.

Bestemmelserne om afsoning af underholdsbidrag findes i §§ 10 ff i lov om inddrivelse af underholdsbidrag, jf. lovbekendtgørelse nr. 631 af 15. september 1986. Bestemmelserne indeholder bl.a. følgende:

»§10. Skønnes det, at et forfaldent bidrag ikke vil kunne inddrives ved udpantning eller tilbageholdelse i løn m.v., træffes der efter den bidragsbe-

rettigedes anmodning afgørelse om, hvorvidt skyldneren skal hensættes til afsoning af bidraget.

Stk. 2. Afgørelsen træffes af politimesteren ...

§ 11. Bidragsskyld på 1.000 kr. eller derunder afsones med én dag for hver 50 kr., dog mindst to dage.

Stk. 2. Den del af skylden, som overstiger 1.000 kr., afsones med én dag for hver 100 kr. ...

§ 12. Skyldneren kan ikke hensættes til afsoning i mere end 60 dage inden for et tidsrum af et år, ...

§ 16. Bestemmelse om, at skyldneren skal hensættes til afsoning, kan ikke indbringes for højere administrativ myndighed, men skyldneren kan forlange spørgsmålet om frihedsberøvelsens lovlighed forelagt domstolene efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43a. Skyldneren skal samtidig med bestemmelsen om afsoning gøres bekendt hermed.

§ 17. Afsoning af bidrag medfører ikke bortfald af betalingspligt eller af de andre midler til bidragets inddrivelse eller af retten til at kræve bidraget udbetalt af det offentlige.

...«

Sagen vedrørte underholdsbidrag til A's og B's datter C, født 6. december 1979. Efter det oplyste blev bidragene for perioden fra 1. oktober 1986 - 1. april 1988 udlagt forskudsvis af Frederiksberg Kommune.

Den 18. december 1987 modtog politiet på Frederiksberg en anmodning fra Frederiksberg Kommune om at eftersøge A. Ifølge Det centrale Personregister var A udvandret til USA pr. 1. oktober 1986.

Politiet tilbagesendte den 4. februar 1988 sagen til Frederiksberg Kommune vedlagt en eftersøgningsrapport. Det var politiets opfattelse, at A havde frameldt sig til USA for at unddrage sig bidragspligten, og at inddrivelse formentlig kun kunne ske ved, at der blev udfærdiget afsoningsdekret med efterfølgende efterlysning ved »nedsættelse af spærrekort«.

Under henvisning til eftersøgningsrapporten anmodede Frederiksberg Kommune den 8. marts 1988 Politimesteren på Frederiksberg om at udfærdige afsoningsdekret samt at nedsætte »spærrekort«.

Den 22. marts 1988 udfærdigede Politimesteren på Frederiksberg følgende afsoningsdekret:

»Af forannævnte bidrag 21.240 kr. vil et beløb af 10.620,00 kr. i mangel af betaling være at afsones med hæfte i 60 dage.«

Ifølge politirapporten blev der den 24. marts 1988 foretaget følgende:

»Spærrekort nedsat og opdateret i KR.«

Lørdag den 9. april 1988, da A var på vej med nattoget fra København til Amsterdam, blev han af det tyske grænsepoliti fulgt tilbage til politistationen i Rødby Havn, da han ikke havde sit pas med.

A ankom til politistationen i Rødby Havn kl. 3.15 natten til søndag den 10. april 1988, blev anholdt og hensat i detentionen. Efter en telefonopringning fra det tyske politi havde den vagthavende på politistationen i Rødby Havn (paskontrollen) forinden konstateret at A var efterlyst af Frederiksberg Politi til afsoning af børnebidrag. Politiet i Rødby Havn gjorde ikke A bekendt med muligheden for at få spørgsmålet om frihedsberøvelsens lovlighed prøvet af domstolene.

Søndag kl. 13.30 blev A afhentet af Frederiksberg Politi og kørt direkte til politigårdens arrest til afsoning af hæfte i 60 dage, idet han ikke kunne (eller ville) betale de 10.620 kr. ifølge afsoningsdekretet. Transporten blev foretaget af politiassistent D og politibetjent E fra Frederiksberg Politi. D oplyste i en notits af 24. maj 1988, at han ikke vejledte A om muligheden for domstolsprøvelse af frihedsberøvelsen, »men klageren blev gjort bekendt med, at han kunne rette henvendelse til politistationen dagen efter, såfremt der var noget, han var utilfreds med«. Politibetjent E oplyste i samme notits, at han ikke var bekendt med, om A var blevet gjort bekendt med muligheden for domstolsprøvelse. Fra politigårdens arrest blev A senere overført til Blegdamsvejens arrest.

Herfra ringede A mandag formiddag kl. 10.15 til politiassistent F, Frederiksberg Politi.

I A's klage til mig i skrivelse af 30. april 1988 beskrev han telefonsamtalen således:

»Mandag formiddag fik jeg så bl.a. fat i (F) på Frederiksberg politi og gentog mit krav om, at jeg ville se en dommer, så sagen kunne blive redet ud. Dette afviste han og sagde, at det gjorde man ikke i den slags sager. Jeg forklarede ham, at pengene var indbetalt i form af overskydende skat for 1986. Hans svar var at forlange 10 års børnepenge indbetalt på forhånd og forlange mit pas inddraget.«

I en udtalelse af 16. maj 1988 oplyste politiassistent F følgende om samtalen:

»Han oplyste, at han havde penge tilgode fra Frederiksberg kommunes skattevæsen, og disse penge kunne jeg bare gå over til skattevæsenet og få udbetalt, hvorefter jeg kunne indbetale pengene til Frederiksberg kommunes bidragskontor.

Jeg gjorde ham bekendt med, at jeg ikke skulle rende rundt og indkræve penge for ham, men hvis han havde penge tilgode, kunne han selv rette tilf. henvendelse til skattevæsenet og få dem til at overføre pengene til bidragskontoret.

Han blev endvidere gjort bekendt med, at han selv havde bragt sig i nuværende situation, idet han inden udrejse af landet skulle have stillet sikkerhed eller indbetalt børnebidrag til barnets fyldte 18. år jf. lov om inddrivelse af bidrag § 19, idet han ellers vil kunne risikere en pasinddragelse.

Han blev herefter meget fornærmet og sagde: »Jeg ringer til dig senere«, hvorefter han med det samme lagde telefonrøret på, inden jeg kunne nå at gøre ham bekendt med rpl.s kap. 43 a om hans muligheder for at indbringe sagen for domstolene«.

Frederiksberg Politi oplyste, at vejledningen om domstolsprøvelse blev givet til en repræsentant for Kriminalforsorgen, der onsdag den 13. april 1988 ringede til politiassistent F og spurgte til A's sag. Der kom imidlertid ikke flere henvendelser fra A.

Fredag den 15. april 1988 kl. 15.15 blev A løsladt efter at have indbetalt 10.620 kr. til Blegdamsvejens arrest.

Spørgsmålet om frihedsberøvelsens lovlighed blev den 17. maj 1988 indbragt for retten i anledning af, at A den 16. maj 1988 sendte Frederiksberg Politi en kopi af sin klage til mig.

Efter min gennemgang af sagen udtalte jeg følgende i en skrivelse til A:

»Med hensyn til Deres indsigelse om krænkelse af Deres grundlovssikrede rettigheder i forbindelse med Deres ønske om at se en dommer skal jeg bemærke følgende:

I grundlovens § 71, der vedrører indgreb i den personlige frihed, sondres der mellem frihedsberøvelser inden for og uden for strafferetsplejen.

For frihedsberøvelser inden for strafferetsplejen gælder efter § 71, stk. 3, at enhver, der anholdes, inden 24 timer skal stilles for en dommer.

For frihedsberøvelser uden for strafferetsplejen gælder efter § 71, stk. 6, at lovligheden af en frihedsberøvelse, der ikke er besluttet af en dømmende myndighed, og som ikke har hjemmel i lovgivningen om udlændinge, på begæring af den, der er berøvet sin frihed, eller den, der handler på hans vegne, skal forelægges de almindelige domstole eller anden dømmende myndighed til prøvelse.

Bestemmelsen i inddrivelseslovens § 16, 1. pkt., er i overensstemmelse med grundlovens § 71, stk. 6.

Deres anholdelse i Rødby Havn var alene begrundet i skyldigt børnebidrag og ikke i noget kriminelt forhold. Deres frihedsberøvelse var derfor ikke omfattet af 24 timers reglen i grundlovens § 71, stk. 3, men af reglen om domstolsprøvelse i henhold til grundlovens § 71, stk. 6.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt De modtog korrekt vejledning om muligheden for domstolsprøvelse, skal jeg bemærke følgende:

Efter inddrivelseslovens § 16, sidste pkt., skal der gives vejledning om den særlige adgang til domstolsprøvelse samtidig med bestemmelsen om afsoning. Det forudsættes, at bestemmelsen om afsoning normalt meddeles den pågældende straks. Hvis dette ikke er tilfældet, må bestemmelsen forstås således, at vejledningen skal gives samtidig med meddelelsen om, at der er truffet afgørelse om afsoning.

Efter de foreliggende oplysninger finder jeg at kunne lægge til grund, at De i løbet af søndagen den 10. april 1988 efter Deres anholdelse blev gjort bekendt med afgørelsen om afsoning. Dels fik De en summarisk orientering af politiet i Rødby Havn og - går jeg ud fra - en nærmere orientering af Frederiksberg Politi i forbindelse med afhentningen.

Endvidere finder jeg at kunne lægge til grund, at De *ikke* samtidig, det vil sige i løbet af søndagen, modtog vejledning om adgangen til domstolsprøvelse.

Dette må jeg finde meget beklageligt.

Jeg har gjort politimesteren på Frederiksberg bekendt med min opfattelse.

Da vejledning om domstolsprøvelsen ikke var givet tidligere - hvad Frederiksberg Politi måtte være klar over - burde samme politi så i hvert fald i forbindelse med Deres fortsatte afsoning om mandagen og flere følgende dage have sikret sig, at De modtog vejledning om domstolsprøvelse. At heller ikke dette skete, finder jeg meget beklageligt.

For så vidt angår politiassistent (F's) forklaring om forløbet af telefonsamtalen mandag formiddag bemærker jeg, at jeg finder denne ganske utilstrækkelig som undskyldning for, at vejledningen ikke blev givet.

Jeg har gjort politimesteren på Frederiksberg bekendt med min opfattelse også i denne henseende.

Sagen giver mig i øvrigt anledning til følgende bemærkninger:

Der kan efter min opfattelse rejses det generelle spørgsmål, om ikke afgørelser om hensættelse til afsoning bør meddeles parten skriftligt. Det fremgår af sagen, at afgørelsen i Deres sag alene blev meddelt Dem mundtligt.

Loven om inddrivelse af underholdsbidrag indeholder ikke et sådant skriftlighedskrav, og der kan endvidere ikke antages at gælde et almindeligt princip om, at forvaltningsretlige afgørelser skal udfærdiges skriftligt.

For afgørelser om hensættelse til afsoning af bidrag gælder dog det særlige, at der er tale om bebyrdende afgørelser, som kan indebære meget væsentlige indgreb i den personlige frihed. For sådanne afgørelser er det vigtigt, at parten fuldt ud er klar over afgørelsens nøjagtige indhold, dens

begrundelse og den prøvelsesmulighed, der er. Den skriftlige form må på den baggrund foretrækkes, jf. pkt. 209 i vejledningen til forvaltningsloven, 1986, og den sag, der er omtalt i Ombudsmandens Beretning for 1973, side 65.

Når afgørelsen meddeles parten skriftligt, indebærer det efter forvaltningslovens § 22, at afgørelsen skal ledsages af en begrundelse.

Vejledningen om domstolsprøvelse bør tilsvarende udformes skriftligt og som en del af skrivelsen.

Hvis det ikke er muligt straks at gøre parten bekendt med afgørelsen, kan partens eksemplar af afgørelsen henlægges på sagen med henblik på senere udlevering, for eksempel i forbindelse med partens anholdelse.

På den baggrund har jeg samtidig hermed anmodet Justitsministeriet om en udtalelse vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt det må anses for hensigtsmæssigt, at afgørelser om afsoning af underholdsbidrag meddeles parten skriftligt efter de anførte retningslinjer.«